

GEOMATYKA

program rozszerzony

2014-2015

dr inż. Paweł Strzeliński
Katedra Urządzania Lasu
Wydział Leśny UP w Poznaniu

GPS – PLANOWANIE POMIARÓW

ASG-EUPOS (Aktywna Sieć Geodezyjna EUPOS) – sieć składająca się z 98 polskich stacji permanentnych (84 stacji z modułem GPS, 14 stacji z modułem GPS/GLONASS), zlokalizowanych w instytucjach naukowych oraz w Ośrodkach Dokumentacji Geodezyjno-Kartograficznych na obszarze Polski, ze średnią wzajemną odległością 70 km. System uzupełniają 22 stacje zagraniczne.

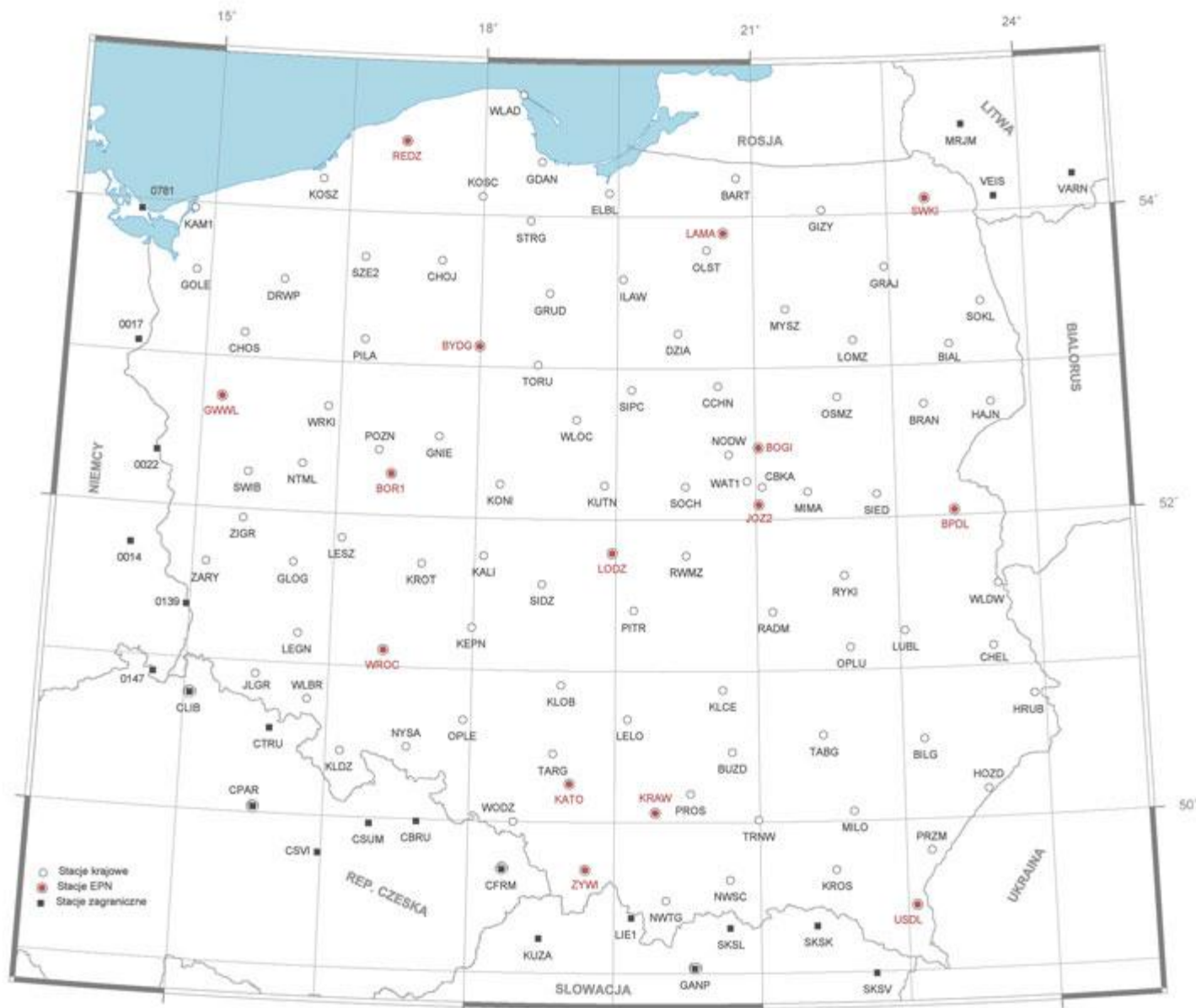
System służy do generowania i wysyłania do odbiorców poprawionego sygnału GNSS (czyli GPS i GLONASS), dzięki czemu można znacznie zwiększyć dokładność lokalizacji punktu na powierzchni ziemi za pomocą urządzeń GPS.

System umożliwia, **przy wykorzystaniu pomiaru GPS-RTK**, lokalizację z dokładnością **3 cm** (składowa **pozioma**) i **5 cm** (składowa **pionowa**). Natomiast w systemie **POZGEO** i **POZGEO-D** dokładność wyznaczenia pozycji w **postprocessingu** może być rzędu **1 mm**. Wcześniej podobny system, ASG-PL, istniał jedynie dla Województwa Śląskiego (od 2004) i umożliwiał porównywalne dokładności dla całego obszaru województwa.

System ASG-EUPOS jest w pełni funkcjonalny **od czerwca 2008**.

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/ASG-EUPOS>

ASG-EUPOS

Serwisy udostępniane przez ASG-EUPOS

Rodzaj	Nazwa	Metoda pomiaru	Transmisja danych	Zakładana dokładność	Minimalne wymagania sprzętowe
Serwisy czasu rzeczywistego	NAWGEO	kinematyczna (RTK)	Internet, GSM (GPRS)	do 0,03 m (poz.) do 0,05 m (pion.)	Odbiornik L1/L2 RTK, moduł komunikacyjny
	KODGIS	kinematyczna (DGPS)		do 0,25 m	Odbiornik L1 DGPS, moduł komunikacyjny
	NAWGIS			do 3 m	
Serwisy post-processingu	POZGEO	statyczna	Internet	Zależna od warunków pomiarowych (0,01 - 0,10 m)	Odbiornik L1
	POZGEO D	statyczna, kinematyczna			

sieć	TPI NET	TPI NET pro	ASG EUPOS	TPI NET pro +ASG EUPOS
liczba stacji				
ogółem	18	115	100	215
GPS	18	115	78	193
GPS + GLONASS	18	115	22	137
GPS + GLONASS + GALILEO	brak	115	brak	115
poprawka powierzchniowa	brak	tak	tak	tak
mapa zasięgu	-	mapa 1	mapa 2	mapa 3
dostępność	tylko klienci TPI	tylko zarejestrowani klienci TPI	ogólnodostępna	ogólnodostępna dla zarejestrowanych klientów TPI

ASG EUPOS, TPI NET – ABONAMENT

sieć	TPI NET pro 1)	ASG EUPOS 2)
Średni abonament roczny 3)		
kwota	Ok. 1800 PLN	Ok. 1800 PLN

- 1) TPI – sygnał z NAVSTAR GPS + GLONASS
- 2) ASG EUPOS - sygnał głównie z NAVSTAR GPS + miejscowo z GLONASS
- 3) udostępniane są różne warianty abonamentu

HISTORIA GIS – NA ŚWIECIE

- **lata 60.** – początki:
  - **1962 – Kanada** – **Canada Land Inventory** (Roger Tomlinson) – rozpoczyna prace nad **Canada Geographic Information System (CGIS)** dla potrzeb zarządzania środowiskiem naturalnym z wykorzystaniem analiz przestrzennych;
  - **1965 – USA** – **Harvard University** (Howard T. Fischer) – rozpoczęto szeroko zakrojoną współpracę pomiędzy planistami, geografami, kartografami, matematykami, informatykami, artystami i wieloma innymi osobami zajmującymi się tematyką mapowania, analiz przestrzennych i wszystkim tym, co obecnie nazywa się GISem;
  - **1969 – USA** – utworzenie (w Redlands, Kalifornia) Instytutu Badań Systemów Środowiskowych (**Environmental Systems Research Institute – ESRI**).

HISTORIA GIS – NA ŚWIECIE

- **lata 80.** – prace badawczo-rozwojowe w trzech ośrodkach:
  - Harvardzkie Laboratorium Grafiki Komputerowej i Analizy Przestrzennej (Harvard Laboratory for Computer Graphics and Spatial Analysis – 1967; – 1968),
  - Instytut Technologii w Massachusetts (Massachusetts Institute of Technology),
  - Instytut Badań Systemów Środowiskowych w Kalifornii (Environmental System Research Institute – ESRI).

HISTORIA GIS - W POLSCE

- **1972-1973** - powstały pierwsze projekty systemów informacji o terenie (**TEREN**), w kolejnych latach powstawały:
  - koncepcja systemu o środowisku glebowym (**BIGLEB**),
  - system rolniczo-przyrodniczej charakterystyki użytków rolnych (**PROMEL**),
  - system inwentaryzacji obszarów zagrożonych imisjami na gruntach rolnych (**SIZROL**).
- **lata 80.** - System Informacji o Ukształtowaniu Środowiska Przyrodniczego (**SINUS**) - zbudowany przez Instytut Geodezji i Kartografii
- **1993** - Centralna Baza Danych o Środowisku (**CBDŚ**) - utworzona przez Centrum Informacji o Środowisku GRID Warszawa

HISTORIA GIS – W POLSCE

- Projekt systemu informatycznego leśnictwa (**SIL**) – powstał w latach **70.** przy współpracy Instytutu Badawczego Leśnictwa (Zakład Urządzania Lasu) i Akademii Rolniczej w Poznaniu (Katedra Urządzania Lasu). Początkowo przeznaczony dla urządzania lasu, po modyfikacji został wykorzystany w **SILP** (System Informatyczny Lasów Państwowych).

SYSTEM INFORMACYJNY LEŚNICTWA W POLSCE

- **SILP** – system informatyczny Lasów Państwowych, wdrożony do nadleśnictw, korzystający z bazy danych urzędniowych i oprogramowania TAKSACJA/TAKSATOR,
- **SIP** – system informacji przestrzennej oparty na geometrycznej bazie danych numerycznych, stopniowo wdrażany na poziomie nadleśnictw, parków narodowych i rezerwatów,
- **SPO** – system stałych powierzchni obserwacyjnych (monitoring biologiczny),
- **SWI** – system wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu zdrowotnego i sanitarnego lasu,
- **SMT** – system monitoringu technicznego,
- **hurtownia danych,**
- **Bank Danych o Lasach,**
- inne.

POCZĄTKI LEŚNEJ MAPY NUMERYCZNEJ

- **Początek lat 90.** – pierwsze eksperymenty – w Puszczy Białowieskiej (IBL), Nadleśnictwie Kozienice i Rudy Raciborskie oraz w Sudetach Zachodnich (Instytut Geodezji i Kartografii);
- **1995** – Nadleśnictwo Brzeziny – pierwsze w Polsce nadleśnictwo z funkcjonującym systemem informacji przestrzennej, łączącym SILP z geometryczną bazą danych (Katedra Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Wydziału Leśnego SGGW);
- **1998** – Nadleśnictwo Ujsoły, utworzono bazę geometryczną oraz (jeden z pierwszych w Polsce) numeryczny model terenu (Zakład Urządzania Lasu Instytutu Badawczego Leśnictwa).

TWORZENIE I WDRAŻANIE LEŚNEJ MAPY NUMERYCZNEJ

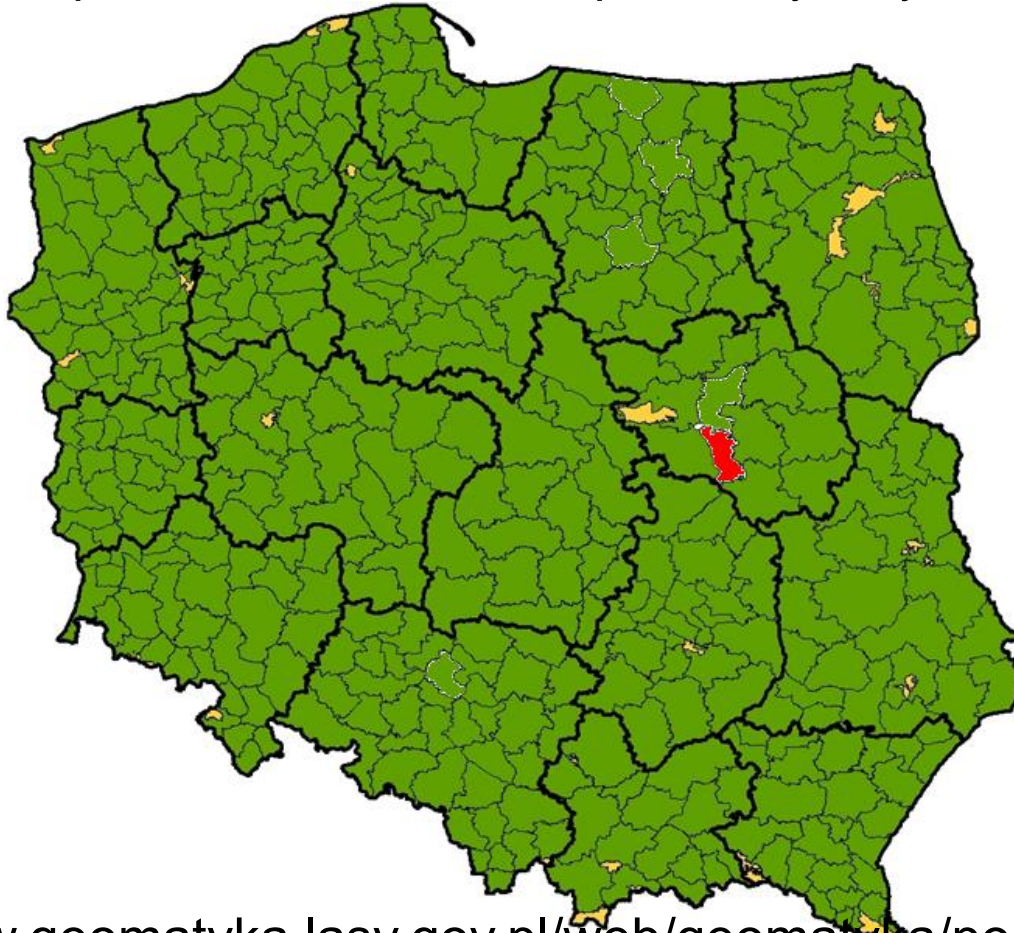
- 1996 - powołanie w Dyrekcji Generalnej osobnej komórki d/s GIS;
- 1998 - 18 maja - **zarządzenie nr 23** Dyrektora Generalnego LP, w sprawie wstępnych założeń technicznych dla wykonawców leśnej mapy numerycznej oraz jej ewidencjonowania;
- 1998 - 28 czerwca - **zarządzenie nr 60**, w sprawie procedury zakładania ewidencyjnych map numerycznych w nadleśnictwach;
- 1999 - 14 czerwca - **zarządzenie nr 58**, w sprawie powołania Zespołu zadaniowego, d/s określenia potrzeb użytkowników SIP w LP na wszystkich szczeblach zarządzania;
- 2000 - podjęcie prac nad systemem informacji przestrzennej dla poziomu dyrekcji regionalnej (**eksperyment łódzki**);
- 2001 - 23 sierpnia - **zarządzenie nr 74**, w sprawie zdefiniowania **standardu leśnej mapy numerycznej dla poziomu nadleśnictwa** oraz wdrażania systemu informacji przestrzennej w nadleśnictwach;
- 2002 - 15 lipca - **zarządzenie nr 58**, zmieniające zarządzenie 74;
- 2003 - 13 stycznia - **zarządzenie nr 5**, zmieniające zarządzenie 74;
- 2004 - 7 czerwca - **zarządzenie nr 41/2004**, zmieniające zarządzenie 74;
- 2005 - ... *standard LMN podlega ciągłym zmianom i doskonaleniu ...*

TWORZENIE I WDRAŻANIE LEŚNEJ MAPY NUMERYCZNEJ

TWORZENIE I WDRAŻANIE LEŚNEJ MAPY NUMERYCZNEJ

Ostatnia leśna mapa numeryczna w Lasach Państwowych odebrana została 10 marca 2010 r. w Nadleśnictwie Celestynów (RDLP w Warszawie), kończąc tym samym proces budowania map numerycznych w PGL LP.

TWORZENIE I WDRAŻANIE LEŚNEJ MAPY NUMERYCZNEJ

Standard nałożył na DGLP obowiązek wykonania kilku dedykowanych Lasom Państwowym aplikacji specjalistycznych. W okresie od lutego 2002 do sierpnia 2003 powstały następujące programy:

- **TraKo** – program do transformacji odniesień przestrzennych i konwersji formatów GIS;
- **Kontrola LMN** – program do automatycznej kontroli prawidłowości wykonania leśnych map numerycznych;
- **Aktualizator LMN** – program wspomagający proces aktualizacji bazy geometrycznej.

HISTORIA STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH GEOMATYKI W DGLP

data	komórka DGLP	komórka w wydziale	status komórki	okres działania	
1996	Wydział Urządzania Lasu	stanowisko	nieformalne	24	miesiące
1998-01-01	Zespół Kartografii Komputerowej		samodzielny	5,5	miesiąca
1998-05-15	Wydział Zarządzania Bazą Danych	Zespół ds. opracowania Systemu Informacji Przestrzennej LP	formalny	15	miesiący
2000-02-23	Zespół Informacji Przestrzennej		samodzielny	13	miesiący
2001-04-02	Wydział Informacji Przestrzennej		samodzielny	14	miesiący
2002-05-21	Wydział Urządzania Lasu	Zespół ds. SIP	nieformalny	60	miesiący
2007-05-15	Wydział Geoinformatyki Lasów Państwowych		samodzielny	11,5	miesiąca
2008-05-05	Wydział Urządzania Lasu i Geoinformatyki	Zespół Geomatyki	nieformalny		

STRUKTURY ORGANIZACYJNE GEOMATYKI W LP

- Poziom GDLP
- Poziom RDLP
- Poziom nadleśnictwa
- Instruktorzy regionalni SIP (od 1999 r.)
- Zespół zadaniowy ds. Leśnej Mapy Numerycznej (od 2004 r.)

<http://www.lmn.lasy.gov.pl/web/zespollmn>

Struktura organizacyjna Geoinformatyki w LP

SIP W PARKACH NARODOWYCH **(STAN NA PAŹDZIERNIK 2001 R.)**

	Rok rozpoczęcia prac	Rok wdrożenia SIP	Wykonawca	Źródła finansów	Podstawowe oprogramowanie
Park narodowy Babiogórski	1998	-	-	NFOŚiGW	ArcView
Białowiecki	2000	-	-	NFOŚiGW	?
Biebrzański	-	1999	?	NFOŚiGW	MGE
Bieszczadzki	2001	-	?	NFOŚiGW	ESRI, ArcView
"Bory Tucholskie"	2000	-	-	NFOŚiGW	ArcView
Drawieński	-	2000	pryw. firma	EF	ArcView
Gorczański	-	1997	pryw. firma	NFOŚiGW	ArcView
Gór Stołowych	-	1998	BUL	?	ArcView
Kampinoski	-	1996	?	?	ArcView
Karkonoski	2002	-	pryw. firma	PHARE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EF, wł.	ArcView
Magurski	2000	-	-	wł.	MicroStation
Narwiański	1999	-	-	NFOŚiGW	MicroStation
Ojcowski	2002	-	-	zewn.	ArcInfo
Pieniński	-	1999	pryw. firma	NFOŚiGW, wł.	MicroStation
Poleski	-	2000	BUL, prywatna firma	NFOŚiGW	MapInfo
Roztoczański	1999	-	-	?	ArcView
Słowiński	2000	-	-	NFOŚiGW	MicroStation
Świętokrzyski	-	2000	BUL	NFOŚiGW	ArcView
Tatrzański	2001	-	-	NFOŚiGW, wł.	GRASS
"Ujście Warty"	?				
Wielkopolski	2002	-	-	NFOŚiGW	-
Wigierski	-	1998	pryw. firma	wł.	MapInfo
Woliński	-	1997	pryw. firma	wł., zewn.	MicroStation, MGE

SIP W PARKACH NARODOWYCH **(STAN NA PAŹDZIERNIK 2004 R.)**

Park Narodowy	Rozpoczęcie prac			Zakończenie prac		
	BD, MN	ORT	NMT	BD, MN	ORT	NMT
Babiogórski	1996	1996	1996	w toku	2001	2001
Białowieski	1996	-	-	w toku	-	-
Biebrzański	1999	1999	2004	1999	2004	2004
Bieszczadzki	2001	2001	2001	2003	2003	2003
"Bory Tucholskie"	1999	1999	1999	w toku	w toku	w toku
Drawieński	1998	1998	1998	2000	2000	2000
Gorczański	1997	b.d.	b.d.	1999	b.d.	b.d.
Gór Stołowych	1996	-	b.d.	1999	-	b.d.
Kampinoski	1996	1996	b.d.	w toku	1996	b.d.
Karkonoski	1999	2001	2000	1999	2001	2001
Magurski	1998	-	1996	1999	-	1998
Narwiański	1999	1999	1999	2004	1999	2004
Ojcowski	-	-	-	-	-	-
Pieniński	1997	1997	1997	1999	1999	1999
Poleski	1996	b.d.	b.d.	2000	b.d.	b.d.
Roztoczański	1999	-	-	2001	-	-
Słowiński	1999	1999	-	w toku	w toku	-
Świętokrzyski	1999	1999	1999	2000	2000	2000
Tatrzański	2000	2002	2002	w toku	w toku	2003
Ujście Warty	2004	-	-	w toku	-	-
Wielkopolski	2002	2002	2002	2003	2003	2003
Wigierski	1996	1996	-	w toku	1999	-
Woliński	1996	1996	1996	1996	1997	1996

DEFINICJE GIS/SIP

GIS – system korzystający z przestrzennych baz danych w celu uzyskania odpowiedzi na zapytania natury geograficznej.

Goodchild, 1985

GIS – system komputerowy służący do zbierania, przechowywania, przetwarzania, analizowania i wyświetlania danych przestrzennych.

Clarke, 1986

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

GIS – zestaw wszechstronnych narzędzi do: zbierania, składowania, przetwarzania, transformowania i wyświetlania danych przestrzennych świata realnego.

Burrough, 1986

GIS – system do pozyskiwania, przechowywania, sprawdzania, manipulacji, integracji, analizy i prezentacji danych odnoszących się do obiektów przestrzennych.

Strobl, 1988

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

GIS – komputerowy system zaprojektowany dla użytkownika w celu: zbierania, zarządzania i analizy dużej ilości danych przestrzennych i ich atrybutami.

Hamenway, 1989

GIS – zorganizowany, wielofunkcyjny zestaw narzędzi (sprzęt komputerowy, oprogramowanie, dane przestrzenne) oraz osób (wykonawców i użytkowników), stworzony celem efektywnego gromadzenia, magazynowania, przetwarzania i prezentacji danych przestrzennych z otaczającej nas rzeczywistości.

Kistowski i Iwańska, 1997

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

System Informacji Geograficznej (ang. *Geographical Information System*) – system informacji przestrzennej dotyczący danych geograficznych.

Termin ten w liczbie mnogiej oznacza systemy informacji geograficznej, stosowany jest również jako nazwa dziedziny zajmującej się geoinformacją oraz metodami i technikami GIS.

Gaździcki, 2002

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

Geomatyka, (ang. **Geomatics**) – dyscyplina naukowo-techniczna zajmująca się pozyskiwaniem, analizowaniem, interpretowaniem, upowszechnianiem i praktycznym stosowaniem geoinformacji.

Gaździcki, 2002

Według *Oxford English Dictionary Online* (2004) **geomatyka** jest matematyką Ziemi, tj. nauką o pozyskiwaniu, analizie i interpretacji danych, zwłaszcza pomiarowych, które odnoszą się do powierzchni Ziemi.

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

System Informacji o Terenie - SIT (ang. Land Information System - LIS) – system informacji przestrzennej dotyczący danych o terenie.

Według definicji Międzynarodowej Federacji Geodetów (FIG), stosowanej już w latach osiemdziesiątych minionego stulecia, system informacji o terenie jest środkiem do podejmowania decyzji o charakterze prawnym, administracyjnym i gospodarczym oraz pomocą w planowaniu i rozwoju; składa się on z bazy danych o terenie utworzonej dla określonego obszaru oraz metod i technik systematycznego pozyskiwania, aktualizowania i udostępniania danych, a jego podstawą jest jednolity sposób identyfikacji przestrzennej, służący również do łączenia danych systemu z danymi innych systemów.

Gaździcki, 2002

DEFINICJE GIS/SIP - CD...

Informacje przestrzenne – zbiór informacji o położeniu, własnościach geometrycznych i relacjach przestrzennych obiektów odniesionych do powierzchni Ziemi [Miś i in., 2001].

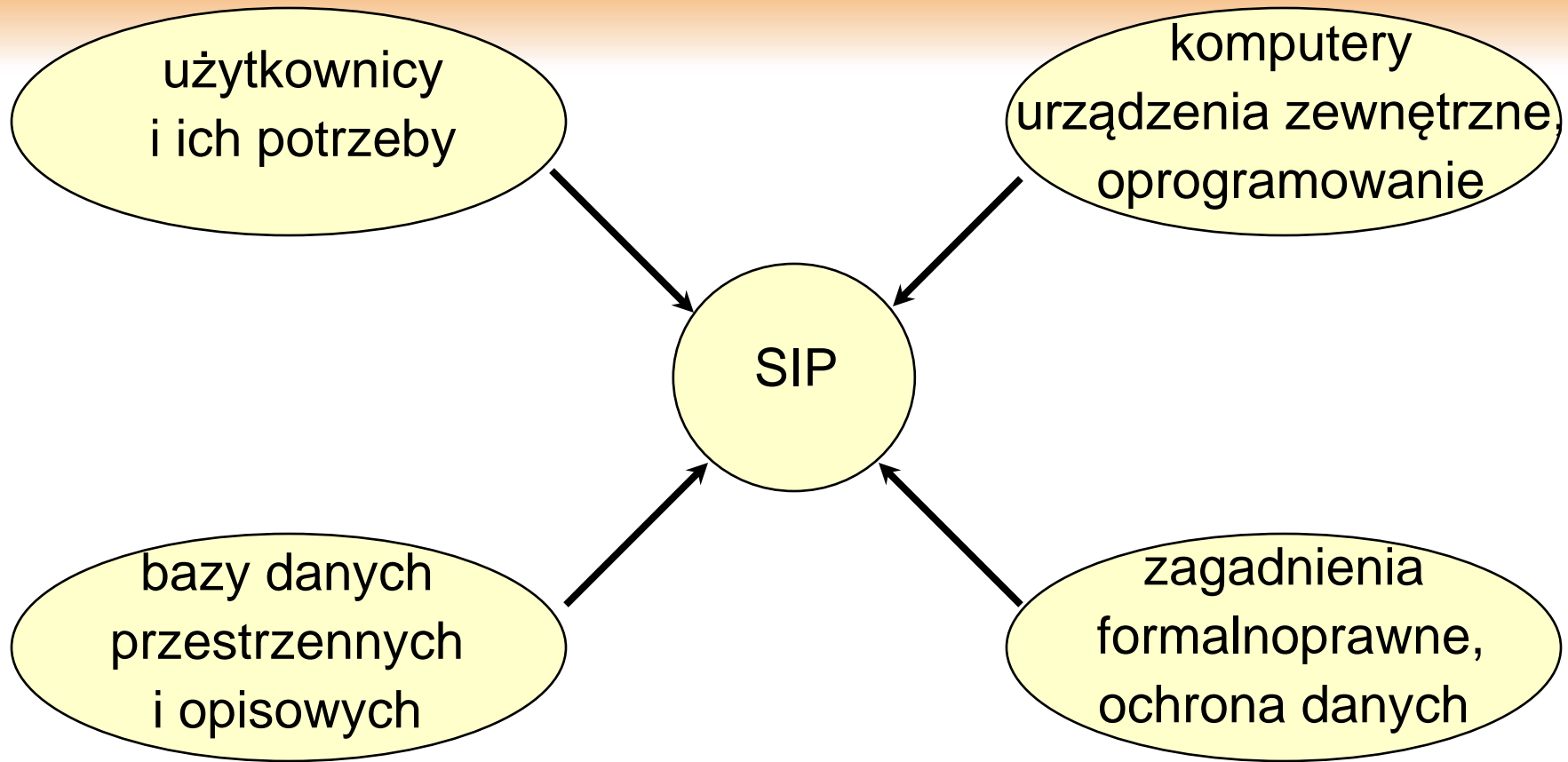
Systemem Informacji Przestrzennej (SIP) – system pozyskiwania, gromadzenia, archiwizowania, przetwarzania i udostępniania danych, w których zawarte są informacje przestrzenne i towarzyszące im informacje opisowe o obiektach przestrzennych [Miś i in., 2001].

Leśna mapa numeryczna (LMN) – system informacji przestrzennej utworzony dla potrzeb LP, wspomagający procesy decyzyjne, spójny wewnętrznie i otwarty na możliwość współpracy z innymi systemami oraz na modernizację wewnętrzną.

KRYTERIA PODZIAŁU SIP

- 1 obszaru:
  - systemy obiektowe
  - lokalne
  - regionalne
  - krajowe
  - kontynentalne
  - globalne
- 2 źródła informacji:
  - pierwotne (np. kataster)
  - wtórne (np. plan zagospodarowania przestrzennego)
- 3 zakresu użytkowania:
  - jeden użytkownik (np. nadleśnictwo)
  - wielu użytkowników (np. RDLP)
- 4 struktury funkcjonowania:
  - scentralizowane
  - rozproszone
- 5 przeznaczenia:
  - ewidencja
  - kartografia (redakcja map)
  - planowanie przestrzenne
  - gospodarka terenami
  - monitoring środowiska

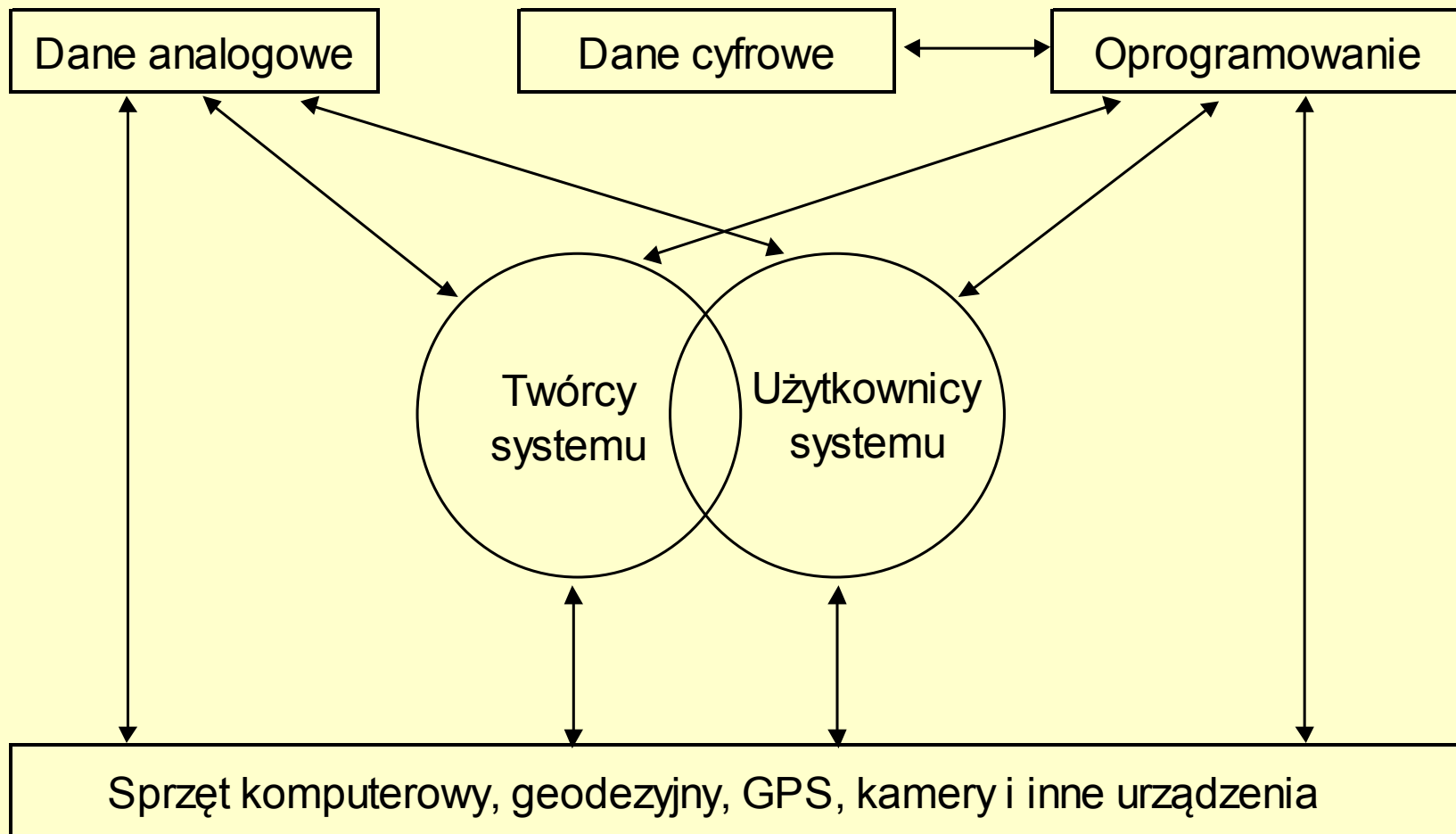
SCHEMAT SIP

(źródło: Okła i in., 2000)

SCHEMAT SIP

INFORMACJE

LUDZIE

URZĄDZENIA

(źródło: Miś i in., 2001)

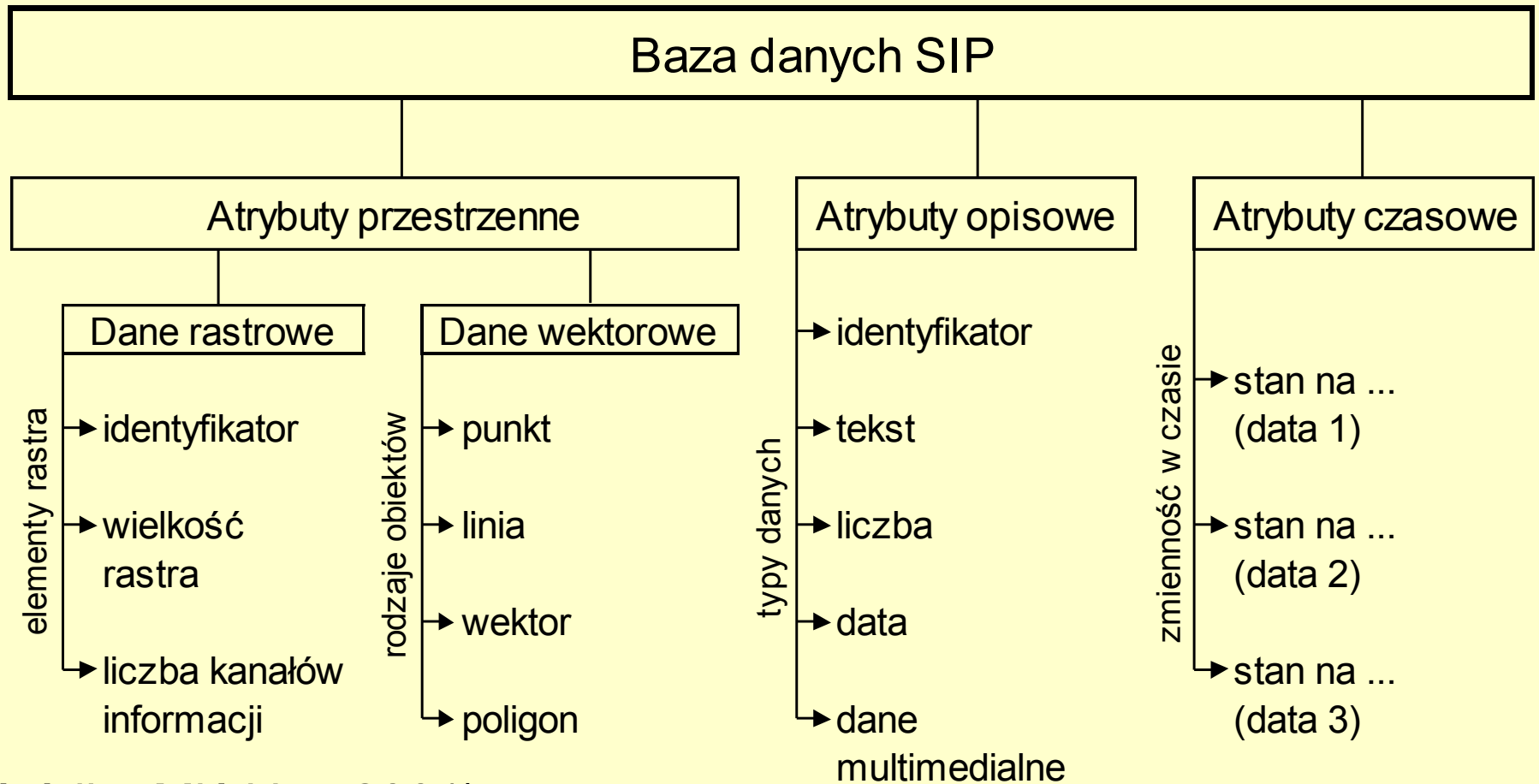
STRUKTURA SIP

- **Atrybut** – najmniejsza jednostka systemu, opisująca warstwę informacyjną.
- **Warstwa informacyjna** – zbiór jednolitych (najczęściej geometrycznie) obiektów, opisywanych szeregiem atrybutów.
- **Zbiór warstw informacyjnych** – odwzorowanie dowolnej sytuacji terenowej.

przykłady

Każdy obiekt występujący w terenie można opisać jako **punkt**, **linię**, **poligon** lub **bryłę**, a także jako **obiekt ciągły** (powierzchnia terenu, powierzchnie opisujące występowanie różnorodnych zjawisk).

ATRYBUTY DANYCH W BAZACH DANYCH SIP

(źródło; Miś i in., 2001)

CHARAKTERYSTYCZNE OBSZARY ZASTOSOWAŃ SIP

- Wspomaganie decyzji:
  - optymalna lokalizacja,
  - optymalna trasa,
  - najefektywniejsze wykorzystanie,
- Gromadzenie i integracja danych przestrzennych:
  - przetworzenie różnych informacji do postaci cyfrowej i wspólnego układu odniesienia,
  - inteligentne bazy danych przestrzennych (METABAZY i METADANE),
- Analizy przestrzenne:
  - monitoring,
  - kontrola i planowanie,
  - prognozowanie,
  - symulacje zmian i możliwości.

MOŻLIWOŚCI ANALITYCZNE SIP

Jako przykład zastosowania analiz GIS w zadaniach decyzyjnych można podać siedem rodzajów problemów w postaci pytań-haseł [Berry, 1992]:

1. **czy można to pokazać w postaci mapy?** (dotyczy problemów zastąpienia tradycyjnych sposobów sporządzania map techniką kartografii komputerowej);
2. **gdzie się coś znajduje?** (położenie w przestrzeni określonych obiektów i ich cech);
3. **gdzie się coś zmieniło?** (problem analiz i prezentacji kartograficznej zmian czasowych dowolnych elementów w przestrzeni objętej działaniem systemu);

MOŻLIWOŚCI ANALITYCZNE SIP

4. **jaka istnieje relacja?** (wszystkie zagadnienia związane z porównywaniem pomiędzy dowolnymi fragmentami przestrzeni, a dotyczące np. odległości, spadków terenu, widoczności, różnorodności przyrodniczej);
5. **gdzie to jest najlepsze?** (pytania związane z procedurami wyszukiwania miejsc w przestrzeni, spełniających określone warunki);
6. **co na to wpływa?** (zagadnienia związane z wykorzystywaniem GIS, jako narzędzia do testowania hipotez o istnieniu związków pomiędzy elementami układów przyrodniczych);
7. **co będzie jeżeli ...?** (pytania występujące często jako wstępne przy wyszukiwaniu miejsc spełniających określone warunki oraz modelowaniu systemowym, umożliwiając uwzględnienie szczególnych, nietypowych warunków).